

SCI-CONF.COM.UA

GLOBAL TRENDS IN SCIENCE AND EDUCATION

**PROCEEDINGS OF VI INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JULY 1-3, 2025**

**KYIV
2025**

GLOBAL TRENDS IN SCIENCE AND EDUCATION

Proceedings of VI International Scientific and Practical Conference

Kyiv, Ukraine

1-3 July 2025

Kyiv, Ukraine

2025

UDC 001.1

The 6th International scientific and practical conference “Global trends in science and education” (July 1-3, 2025) SPC “Sci-conf.com.ua”, Kyiv, Ukraine. 2025. 683 p.

ISBN 978-966-8219-82-5

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Global trends in science and education. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Kyiv, Ukraine. 2025. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/vi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-global-trends-in-science-and-education-1-3-07-2025-kiyiv-ukrayina-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: kyiv@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2025 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2025 Authors of the articles

PHILOSOPHICAL SCIENCES

99.	<i>Грех В. І.</i>
ОСТАННЯ, П'ЯТА ПРИЧИНА ЗНАННЯ ІКОНОЛОГІЇ Й ІКОНОГРАФІЇ	508
100.	<i>Соколовська Ю. В., Севрук І. І., Чупрінова Н. Ю.</i>
МЕРИТОКРАТИЧНИЙ ПРИНЦИП УПРАВЛІННЯ КАР'ЄРОЮ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: РИЗИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ У СИЛОВИХ СТРУКТУРАХ УКРАЇНИ	514

ECONOMIC SCIENCES

101.	<i>Артюх О. В., Алексін Є. А.</i>
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ РИЗИКІВ ТА ВИБОРУ ОБ'ЄКТІВ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК	519
102.	<i>Артюх О. В., Баришнікова В. С.</i>
ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	526
103.	<i>Артюх О. В., Бережок А. В.</i>
ЦИФРОВІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	530
104.	<i>Артюх О. В., Вrabіє В. В.</i>
МЕТОД БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ГОТЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ (НА ПРИКЛАДІ ГОТЕЛЮ «PREMIER HOTEL DNISTER», М. ЛЬВІВ)	536
105.	<i>Артюх О. В., Коваленко О. О.</i>
ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА ОБЛІК В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ	544
106.	<i>Артюх О. В., Удовіка К. І.</i>
ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	551
107.	<i>Артюх О. В., Чернюк Ю. Р.</i>
ІШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	557
108.	<i>Батракова Т. І., Бражніненко К. І.</i>
КРЕДИТУВАННЯ МЕТАЛУРГІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ	562
109.	<i>Бутко Д. В.</i>
ІНТЕГРАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ПОВЕДІНКОВИХ УПЕРЕДЖЕНЬ У ФОРМУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ НА РИНКУ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ	565
110.	<i>Довженко А. О.</i>
ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ISO 9001 НА ПІДПРИЄМСТВІ	568
111.	<i>Довженко А. О.</i>
МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ВИРОБНИЦТВІ	570

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З РЕАЛІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Артюх Оксана Валентинівна

д.е.н., доцент

Удовіка Ксенія Ігорівна

Студентка

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

Вступ. Сучасна туристична індустрія є динамічною галуззю економіки, що вимагає чіткого нормативного, організаційного та облікового супроводу кожного етапу надання послуг. Особливої ваги набуває документальне забезпечення господарських операцій, пов'язаних з формуванням та реалізацією туристичного продукту. Ефективність бухгалтерського обліку в туризмі залежить не лише від правильного відображення господарських процесів, а й від грамотного оформлення первинних документів, які фіксують фінансово-господарську діяльність підприємства. Саме тому дослідження особливостей документального оформлення операцій з реалізації туристичного продукту є важливим з огляду на забезпечення достовірності облікових даних та прозорості фінансової звітності.

Актуальність теми Зростання ролі туристичних підприємств у національній економіці України обумовлює потребу в удосконаленні їх облікових процесів. Специфіка туристичного продукту, що включає комплекс послуг, вимагає особливого підходу до документального оформлення операцій з його реалізації. У практичній діяльності туроператорів і турагентів виникає безліч варіацій договірних відносин, кожна з яких потребує відповідного облікового відображення та оформлення первинними документами. Невірна або неповна документація не лише ускладнює облік, а й створює ризики податкових санкцій та втрат у господарській діяльності.

Метою роботи є дослідження документального забезпечення операцій з

реалізації туристичного продукту в системі бухгалтерського обліку, визначення особливостей первинного оформлення господарських операцій у туроператорській та турагентській діяльності, а також обґрунтування напрямів удосконалення документообігу на туристичних підприємствах.

Об'єктом дослідження є процеси формування, обробки та використання первинних документів, що відображають операції з реалізації туристичного продукту.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних та організаційно-практичних аспектів документального забезпечення операцій з реалізації туристичного продукту в системі бухгалтерського обліку.

Розуміння сутності туристичного продукту є ключовим для правильного його документального оформлення та обліку. Згідно із Законом України «Про туризм», туристичний продукт – це комплекс туристичних послуг, які надаються туроператором, турагентом або іншими суб'єктами туристичної діяльності за відповідним договором. Цей продукт має низку специфічних характеристик, що відрізняють його від товарів чи інших послуг. [1]

З точки зору обліку важливо розрізняти види туристичних послуг, вони поділяються на туроператорську діяльність та турагентську діяльність.

Туроператор формує туристичний продукт, розробляючи тури, бронюючи послуги у постачальників та продаючи їх кінцевим споживачам або турагентам. В обліку туроператора відображаються як доходи від реалізації турпродукту, так і значний обсяг витрат на його формування.

Турагент є посередником, який реалізує вже сформований туроператором туристичний продукт. Його доходом є агентська винагорода (комісія). Облік турагента значно простіший, оскільки він не несе ризиків, пов'язаних з формуванням турпродукту.

Етапи формування та реалізації туристичного продукту також впливають на документообіг: від етапу запиту та бронювання, підтвердження та передоплати, до остаточної оплати та безпосереднього надання послуг. Кожен з цих етапів вимагає належного документального оформлення.

У процесі реалізації туристичного продукту туроператор вступає у взаємовідносини з туристами або турагентами. Натомість під час формування туристичного продукту виникає взаємодія туроператора з суб'єктами, які безпосередньо надають туристичні послуги. Особливості обліку діяльності туроператора обумовлені характером цих взаємовідносин із клієнтами та постачальниками на всіх етапах створення та реалізації туристичного продукту. Загальна послідовність таких етапів виглядає так:

1. здійснення бронювання та оплати;
2. отримання й передача документів, що засвідчують право на отримання туристичних послуг;
3. надання туристичних послуг і їх споживання туристами;
4. проведення остаточних взаєморозрахунків після завершення туру.

На кожному з цих етапів здійснюються господарські операції, які підлягають відповідному бухгалтерському відображенню.

Процес реалізації туристичного продукту туроператором розпочинається з укладення договорів із замовником (при прямому продажу) або з туристичним агентом (якщо продаж здійснюється через посередника).

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, первинний документ – це документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення. Його значення важко переоцінити, адже він виконує низку критично важливих функцій. [2]

Залежно від обраного способу реалізації туристичного продукту застосовуються відповідні первинні документи. У випадку, коли замовником виступає юридична особа та здійснюється попередня оплата, туроператор надає рахунок-фактуру. Факт оплати підтверджується банківською випискою при безготівковому розрахунку або фіскальним чеком чи прибутковим касовим ордером – при готівковому розрахунку. До початку подорожі туроператор надає клієнту ваучер, квитки на транспорт, страхові поліси та інші документи,

необхідні для отримання туристичних послуг. Підставою для визнання доходу є акт про надані туристичні послуги, підписаний обома сторонами після завершення обслуговування.

У разі реалізації туристичного продукту безпосередньо туристу акт про надані послуги може бути замінений бухгалтерською довідкою, оскільки на практиці після завершення обслуговування досить складно отримати підписаний туристом акт. Основним документом, що підтверджує право туриста на отримання туристичних послуг, є ваучер. Він являє собою письмову форму договору на туристичне або екскурсійне обслуговування, яка відповідає вимогам Закону України «Про туризм». Ваучер є документом, що підтверджує та гарантує туристу право на отримання оплачених послуг або їх комплексу від суб'єкта туристичної діяльності. Документ оформлюється у трьох примірниках: два з них передаються туристу або керівнику групи, а третій зберігається в туристичній компанії. Один із примірників турист або керівник групи подає суб'єкту, який безпосередньо надає туристичні послуги. Ваучер не належить до документів суворого обліку, проте він повинен містити обов'язкові реквізити, що підтверджують легітимність надання туристичних послуг. Зокрема, у ваучері мають бути зазначені: серія та номер бланка; назва документа – «ВАУЧЕР»; найменування та адреса суб'єкта, що реалізує туристичні послуги, а також номер його ліцензії; назва, адреса та контактний номер суб'єкта, який безпосередньо надає послуги; обсяг фінансового забезпечення цивільної відповідальності туроператора або турагента; прізвище та ім'я туриста (або, у разі групової поїздки, – дані керівника групи, кількість учасників та список туристів, засвідчений печаткою організації, що оформлює ваучер); терміни надання послуг, їх види та вартість; назва, адреса, контактний номер об'єкта розміщення, його тип, категорія та система харчування; дата оформлення ваучера; місце для відбитка печатки (МП); підпис відповідальної особи, яка видала ваучер. [3]

У разі реалізації туристичного продукту через турагента на умовах посередницького договору, туроператор для проведення оплати виставляє

рахунок-фактуру. Важливою особливістю цього документа є наявність окремого зазначення суми винагороди, що належить турагенту.

Також туроператор може діяти як повірений, здійснюючи придбання туристичного продукту на користь довірителя. У такому випадку рахунок-фактура має містити окреме виділення вартості туристичного продукту, який підлягає придбанню за дорученням, а також суми винагороди туроператора за виконання посередницьких функцій.

Для правильного документального супроводу таких операцій необхідно, щоб у первинних документах постачальника послуг (тобто суб'єкта, який безпосередньо обслуговує довірителя) було чітко вказано, що туристичні послуги замовляються туроператором від імені та за дорученням довірителя, із зазначенням номера договору та реквізитів замовника.

Документальне оформлення формування туристичного продукту залежить від характеру договірних відносин між туроператором і партнерами:

Договір надання послуг: Передоплата ініціюється рахунком-фактурою. Факт оплати підтверджується банківськими виписками/платіжними дорученнями (безготівка) або звітами про кошти/фіскальними чеками (готівка). Отримання послуг фіксується Актом наданих послуг; для туристичних послуг також надаються путівки/квитки.

Посередницький договір (продаж турпослуг): Рахунок-фактура для передоплати включає винагороду туроператора. Підтвердження оплати аналогічне. Отримання послуг посередника засвідчується Актом-звітом туроператора.

Договір підряду: Сам договір може слугувати підставою для передоплати. Оплата готівкою може оформлюватись видатковим касовим ордером, безготівкова – стандартними банківськими документами. Факт виконання робіт підтверджується Актом наданих послуг.

Договір купівлі-продажу (товарів): Передоплата здійснюється за рахунком-фактурою. Підтвердження оплати ідентичне іншим типам договорів. Передача товару фіксується накладною.

Висновок. Операції з реалізації туристичного продукту мають складну структуру та супроводжуються великою кількістю різноманітних документів, які фіксують правові, фінансові та організаційні аспекти договірних відносин. Залежно від форми співпраці (прямий продаж, посередницькі договори, договори підряду тощо) змінюється перелік та зміст первинних документів, необхідних для підтвердження господарських операцій. Правильне документальне оформлення є запорукою достовірного обліку, ефективного контролю та прозорості фінансової звітності туристичних підприємств. Результати дослідження можуть слугувати основою для вдосконалення методики документального супроводу облікових процесів у туризмі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
3. Колісник Галина Миколаївна. Бухгалтерський облік в туризмі : навч. посіб. / Г. М. Колісник, Л. О. Гелей, Т. П. Данканич ; рец. : К. І. Редченко, В. П. Мікловда, С. О. Шутка. – Ужгород : Говерла, 2016. – 140 с. : іл., табл. – Бібліогр.: с. 130-131.
4. Білозубенко В. С., Разінькова М. Ю., Небаба Н. О. Розрахункові операції, документаційне забезпечення та аналіз у туристичному бізнесі. Приазовський економічний вісник, Випуск 5(22) 2020. С. 35-40.